

ITÄVALTALAISEN TALOUSTIETEEN MERKITYS

Llewellyn H. Rockwell, Jr.

(Tämä essee perustuu kirjoittajan luento [Heritage-säätiössä](#).)

Joseph Schumpeter kirjoitti: ”taloustiede on suuri linja-auto, joka pitää sisällään monia matkustajia yhteensovittamattomine intresseineen ja kykyineen”. Toisin sanoen taloustiede on hajanainen ja tulokseton joukko, ja heidän maineensa heijastelee sitä. Kuitenkaan näin ei tarvitse olla, sillä taloustieteilijät pyrkivät löytämään vastauksia materiaalisen maailman kaikkein perimmäisimpiin kysymyksiin.

Kuvittele ettet tiedä mitään markkinoista ja kysy itseltäsi seuraava kysymys: kuinka yhteiskunnan kaikki niukat fyysiset ja älylliset resurssit voidaan koota kustannukset minimoiden; hyödyntää jokaisen yksilön kykyjä; täyttää jokaisen kuluttajan tarpeet ja maut; kannustaa teknisiä innovaatioita, luovuutta ja yhteiskunnallista kehitystä; ja tehdä nämä kaikki kestäväällä tavalla?

Tämä kysymys on tieteellisen tutkimuksen arvoinen ja ne jotka kamppailevat vastauksen parissa ansaitsevat varmasti kunnioitusta. Ongelmana on kuitenkin tämä: valtavirran taloustieteilijöiden käyttämällä menetelmällä on hyvin vähän tekemistä toimivien ihmisten kanssa ja siten nämä menetelmät eivät tuota tuloksia, jotka kuulostavat oikeilta. Asioiden ei tarvitse olla näin.

Taloustieteen keskeiset kysymykset ovat askarruttaneet suurimpia ajattelijoita muinaisesta Kreikasta lähtien. Ja nykyään taloustieteellinen ajattelu on hajautunut useisiin koulukuntiin: keynesiläiset, jälkikeynesiläiset, uuskeynesiläiset, klassiset, usklassiset (tai rationaalisten odotusten koulukunta), monetaristit, julkisen valinnan chicagolaiset, julkisen valinnan virginialaiset, eksperimentalistit, peliteoreetikot, tarjonta puolen monet haarat ja lista vain jatkuu.

Itävaltalainen koulukunta

Itävaltalainen koulukunta on osa tätä sekoitusta, mutta monilla tavoin siitä erillään ja sen yläpuolella. Se ei ole taloustieteen osa-alue, vaan vaihtoehtoinen näkemys koko tieteeseen. Siinä missä muut koulukunnat nojaavat pääosin idealisoiituihin matemaattisiin malleihin taloudesta ja ehdottavat valtiolle tapoja saada maailma

sopeutumaan, itävaltalainen teoria on realistisempi ja siten yhteiskunnallisesti tieteellisempi.

Itävaltalaiset näkevät taloustieteen työkaluna ymmärtää kuinka ihmiset sekä toimivat yhteistyössä että kilpailevat prosessissa kattaa tarpeet, allokoida resurssit ja löytää keinot rakentaa vauras yhteiskuntajärjestys. Itävaltalaiset näkevät yrittäjyyden kriittisenä voimana taloudellisessa kehityksessä, yksityisomistuksen olennaisena resurssien tehokkaalle käytölle ja valtiollisen intervention markkinaprosessiin tuhoisana aina ja kaikkialla.

Tällä hetkellä itävaltalainen koulukunta on merkittävässä nousussa. Akateemisessa maailmassa tämä on seurausta vastaiskusta matematisointia kohtaan, sanallisen logiikan uudesta tulemisesta metodologisena työkaluna ja pyrkimyksestä löytää teoreettisesti vakaa perinne makrotalouden teorioinnin hullujenhuoneesta. Menettelytapojensa osalta itävaltalainen koulukunta näyttää yhä houkuttelevammalta suhdannevaihtelujen jatkuvien mysteerien, sosialismin romahduksen, hyvinvointi-sodankäynti säännöstelytalouden kustannuksien ja epäonnistumisen ja julkisen isoon valtioon turhautumisen valossa.

Merkkipaaluja itävaltalaisessa perinteessä

Itävaltalainen koulukunta on kokenut kahdessatoista vuosikymmenessä merkittävyyden eri asteita. Se oli keskeinen hintateorialle ennen 1900-luvun vaihdetta, rahataloudelliselle taloustieteelle vuosisadan ensimmäiselle vuosikymmenellä ja erimielisyydelle sosialismin käyttökelpoisuudesta ja suhdannevaihtelujen alkuperästä 1920- ja 1930-luvuilla. Koulukunta vajosi taustalle 1940-luvulta 1970-luvun puoliväliin saakka ja siihen yleensä viitattiin ainoastaan taloustieteellisen ajattelun historiaa käsittelevissä teksteissä.

Esi-itävaltalainen perinne ajoittuu 1400-luvun espanjalaisiin skolastikkoihin, jotka ensimmäisinä esittivät yksilöllisen ja subjektiivisen käsityksen hinnoista ja palkoista. Mutta koulukunnan virallinen syntymä ajoittuu Carl Mengerin teoksen *Grundsätze der Volkswirtschaftslehre* julkaisemiseen vuonna 1871, joka muutti taloustieteilijöiden käsityksen resurssien arvostamisesta, säästämisestä ja hinnoittelusta, kumoten sekä

klassisen että marxilaisen näkemyksen ”marginaalisesta vallankumouksesta”.

Menger loi myös uuden teorian rahasta markkinoiden instituutina ja perusti taloustieteet yhteiskuntatieteiden menetelmillä löydettäviin deduktiivisiin lakeihin. Ludwig von Mises kertoi Mengerin teoksen tehneen hänestä taloustieteilijän, ja teoksesta on edelleen merkittävää hyötyä.

Seuraava tärkeä hahmo itävaltalaisessa koulukunnassa oli Eugen von Böhm-Bawerk. Hän osoitti, että korkotasot, silloin kun keskuspankki ei niitä manipuloi, määrittyvät yleisön aikahorisonteista ja että sijoituksen tuotto pyrkii yhtäsuuruuteen aikapreferenssin arvon kanssa. Hän jakoi myös kuolettavan iskun Marxin pääoman ja hyväksikäytön teorialle ja oli yksi teoreettisen taloustieteen pääpuolustajista aikakautena, jolloin historioitsijat kaikista suuntauksista yrittivät tuhota sitä.

Böhm-Bawerkin merkittävin oppilas oli Ludwig von Mises, jonka ensimmäinen tärkeä hanke oli uuden rahateorian kehittäminen. Vuonna 1912 julkaistu teos *Theorie des Geldes und der Umlaufsmittel* tarkensi Mengeriä osoittaen markkinat rahan alkuperäksi sekä myös ettei ole mitään muuta tapaa jolla raha olisi voinut saada alkunsa. Mises argumentoi myös, että raha ja pankkitoiminta tulisi jättää markkinoille ja että valtion interventtiosta seuraa ainoastaan harmia.

Tässä kirjassa, joka on edelleen perusteoksen asemassa, Mises pohjusti myös hänen suhdannevaihteluteoriaansa. Hän esitti, että kun keskuspankki keinotekoisesti alentaa korkotasoa, se aiheuttaa vääristymiä tuotannonrakenteessa pääomahyödykkeiden osalla. Virheinvestointien tapahtuessa taloudellinen laskukausi on välttämätön huonojen sijoitusten poistamiseksi.

Mises perusti Wieniin suhdannevaihtelututkimuksen instituutin yhdessä oppilaansa F. A. Hayekin kanssa ja yhdessä he osoittivat keskuspankin suhdannevaihtelujen alkulähteeksi. Heidän työnsä osoittautui lopulta kaikkein tehokkaimmaksi taistelussa keynesiläisiä kokeiluja vastaan hienosäätää taloutta veropolitiikalla ja keskuspankin avulla.

Euroopassa Mises-Hayek teoria oli vallitseva kunnes Keynes voitti esittämällä, että

markkinat itsessään ovat vastuussa suhdannevaihteluista. Ei myöskään haitannut, että Keynesin lisäkulutusta, inflaatiota ja budjettivajeita suosiva teoria oli jo ympäri maailmaa valtioiden käytännössä harjoittamaa toimintaa.

Sosialistinen talouslaskenta

Keskustelujen suhdannevaihtelusta ollessa käynnissä Mises ja Hayek olivat myös mukana kiistassa sosialismista. Vuonna 1920 Mises oli kirjoittanut erään vuosisadan tärkeimmistä artikkeleista: ”Die Wirtschaftsrechnung im Sozialistischen Gemeinwesen¹”, jota seurasi hänen kirjansa *Die Gemeinwirtschaft: Untersuchungen über den Sozialismus*. Tätä ennen sosialismille oli ollut monta kriitikkoa, mutta kukaan ei ollut haastanut sosialisteja selittämään kuinka heidän talousjärjestelmänsä todellisuudessa toimisi ilman vapaita hintoja ja yksityisomaisuutta.

Mises perusteli, että rationaalinen talouslaskenta vaatii voittojen ja tappioiden testiä. Jos yritys tekee voittoja, se käyttää resursseja tehokkaasti; jos se tekee tappiota, se ei käytä. Ilman tällaisia signaaleja taloudellisella toimijalla ei ole mitään keinoa tarkastaa päätöksensä soveltuvuutta. Hän ei pysty arvioimaan tämän tai tuon tuotantopäätöksen vaihtoehtokustannuksia. Hinnat ja voittojen ja tappioiden seuraus ovat välttämättömiä. Mises osoitti myös, että näiden hintojen luomiseksi yksityisomistus on välttämätöntä tuotantotoimenpiteissä.

Sosialismin mukaan tuotantomenetelmät tulisivat olla kollektiivisessa omistuksessa. Tämä tarkoittaa, ettei ole pääomahyödykkeiden myyntiä ja ostamista, ja siten niille hintoja. Ilman hintoja ei ole voittojen ja tappioiden testiä. Ilman kirjanpitoa voitoista ja tappioista todellista taloutta ei voi olla olemassa. Tulisiko rakentaa uusi tehdas? Sosialismissa ei ole mitään tapaa kertoa. Kaikesta tulee arvailua.

Misesin essee käynnisti keskustelun kautta Euroopan ja Amerikan. Yksi pääsosialisteista, Oskar Lange, myönsi, että hinnat ovat välttämättömiä talouslaskennalle, mutta hän kertoi keskussuunnittelijoiden voivan keksiä hinnat omasta päästään, katsoa kaupoissa jonojen pituuksia kuluttajakysynnän määrittämiseksi tai antaa tuotantosignaalit itse. Mises vastasi, että ”markkinoiden leikkiminen” ei myöskään toimisi; sosialismi tulisi epäonnistumaan omiin sisäisiin

¹ Suom.huom. artikkelin otsikko suomennettuna: ”Talouslaskenta sosialistisessa kansainyhteisössä”.

ristiriitoihinsa.

Hayek käytti talouslaskentakeskustelun tilaisuutta hyväkseen täsmentääkseen ja laajentaakseen Misesin argumenttia omaksi teoriakseen tiedon käytöstä yhteiskunnassa. Hänen esitti, että markkinoiden prosessin luoma tietous oli saavuttamatonta yksittäiselle ihmismielelle, erityisesti keskussuunnittelijoille. Vauraan talouden edellyttämät miljoonat päätökset ovat liian monimutkaisia käsitettäväksi yhdellekään ihmiselle. Tästä teoriasta tuli perusta täydemmälle teorialle yhteiskunnallisesta järjestyksestä, joka työllisti Hayekia hänen akateemisen uransa loppuun saakka.

Paettuaan natsuja Mises saapui Yhdysvaltoihin ja hänet otti vastaan kourallinen vapaiden markkinoiden liikemiehiä, erityisesti Lawrence Fertig. Hän auttoi muodostamaan liikkeen Misesin ajatusten pohjalta, ja useimmat vapaiden markkinoiden taloustieteilijät antavat tunnustuksensa hänelle tästä. Milton Friedmanin sanojen mukaisesti kukaan ei ole tehnyt yhtä paljon vapaiden markkinoiden eteen Yhdysvalloissa kuin Mises. Mutta ne olivat synkkiä aikoja. Hänen oli vaikea löytää ansaitsemaansa yliopistovirkaa ja hänen näkemyksilleen oli vaikeaa löytää laajempaa yleisöä.

Ensimmäisinä vuosinaan Amerikassa Mises työskenteli kirjoittaakseen uudelleen juuri valmistuneen saksankielisen teoksensa teokseksi *Human Action*, laaja-alaiseksi työksi englanninkieliselle yleisölle. Siinä hän työsti huolellisesti uudestaan yhteiskuntatieteiden filosofisen perustan yleisesti ja taloustieteen erityisesti. Tämä osoittautui merkittäväksi panokseksi – pitkälti sen jälkeen kun empirismin naiivit opit ovat epäonnistuneet, Misesin ”prakseologia” tai ihmisen toiminnan logiikka jatkaa tutkijoiden ja oppilaiden inspirointia. Tämä suurteos pyyhki pois keynesiläiset epäkohdat ja historistiset oikeutukset ja teki lopulta mahdolliseksi itävaltalaisen koulukunnan uudelleentulemisen.

Paluu

Kuitenkin 1970-luvulle asti oli vaikea löytää merkittävää taloustieteilijää, joka ei olisi jakanut keynesiläisiä periaatteita: että hintajärjestelmä on vääristynyt, että vapaat markkinat ovat epärationaaliset, että osakemarkkinoita ohjaa eläimelliset vaistot, ettei

yksityiseen sektoriin ole luottamista, että valtio on kykenevä suunnittelemaan taloutta niin ettei se vajoa taantumaan ja että inflaatio ja työttömyys ovat käänteisesti kytköksissä.

Eräs poikkeus oli Murray N. Rothbard, Misesin erinomainen oppilas, joka kirjoitti 1960-luvun alussa massiivisen taloudellisen teoksen *Man, Economy and State*. Kirjassaan Rothbard lisäsi oman panoksensa itävaltalaiseen ajatteluun. Vastaavasti kaksi tärkeää Misesin oppilasta, Hans F. Sennholz ja Israel Kirzner, jatkoivat perinnettä. Henry Hazlitt edisti yhtäläillä kirjoittamillaan viikoittaisilla *Newsweekin* kolumneilla ja lisäsi myös panoksensa itävaltalaiseen koulukuntaan.

1970-luvun stagflaatio heikensi keynesiläistä näkemystä osoittamalla, että korkea inflaatio ja korkea työttömyys olivat mahdollisia samanaikaisesti. Hayekin vastaanottama Nobel-palkinto vuonna 1974 hänen suhdannevaihteluteoriastaan Misesin kanssa aiheutti räjähdysten akateemisessa mielenkiinnossa itävaltalaista koulukuntaa ja yleisesti vapaiden markkinoiden taloustiedettä kohtaan. Uusi jatko-opiskelijoiden sukupolvi alkoi opiskella Misesin ja Hayekin töitä ja tämä tutkimusohjelma jatkaa yhä kasvamistaan. Nykyään itävaltalainen koulukunta on parhaiten edustettuna Mises instituutin työssä.

Itävaltalaisen teorian ydin

Niukkuuden ja valinnan käsitteet sijaitsevat itävaltalaisen taloustieteen sydämessä. Ihmiset kohtaavat jatkuvasti suuren määrän valintoja. Jokainen teko tarkoittaa hylättyjä vaihtoehtoja tai kustannuksia. Ja jokainen teko sisimmiltään on suunniteltu parantamaan toimijan tilannetta hänen näkökulmastaan. Lisäksi jokaisella taloudessa toimijalla on erilainen joukko arvoja ja mieltymyksiä, erilaisia tarpeita ja toiveita ja erilaisia aikatauluja tavoittelemiinsa päämääriin.

Eri ihmisten tarpeita, toiveita ja aikatauluja ei voida lisätä yhteen tai vähentää toisten ihmisten vastaavista. Ei ole mahdollista supistaa makuja tai aikatauluja yhteen käyrään ja kutsua sitä kuluttajamieltymykseksi. Miksi? Koska taloudellinen arvo on yksilölle subjektiivista.

Vastaavasti ei ole mahdollista supistaa markkinoiden järjestelyjen monimutkaisuutta

valtaviksi kokonaissuureiksi. Emme voi esimerkiksi sanoa, että talouden pääomavaranto on yksi iso *K*-kirjaimeksi tiivistetty möykky ja asettaa sitä yhtälöön ja odottaa saavamme hyödyllistä tietoa. Pääomavaranto on heterogeeninen. Osa pääomasta saatetaan käyttää huomenna myytäviin hyödykkeisiin ja osa kymmenen vuoden päästä myytäviin hyödykkeisiin. Pääoman käytön aikataulut vaihtelevat yhtä paljon kuin itse pääomavarantokin. Itävaltalainen teoria näkee kilpailun prosessina löytää uusia ja parempia tapoja organisoida resursseja, toki ollen täynnä virheitä, mutta jota jatkuvasti parannetaan.

Tämä tapa katsoa markkinoita on selvästi erilainen verrattuna kaikkiin muihin koulukuntiin. Keynesistä lähtien taloustieteilijät ovat ottaneet tavaksi luoda rinnakkaisia maailmankaikkeuksia, joilla ei ole mitään tekemistä todellisen maailman kanssa. Näissä maailmoissa pääoma on homogeenista ja kilpailu on staattinen lopputila. Niissä on oikea määrä myyjiä, hinnat heijastelevat tuotantokustannuksia ja ylimääräisiä voittoja ei ole olemassa. Taloudellinen hyvinvointi määrittyy lisäämällä yhteen yhteiskunnan kaikkien yksilöiden hyödyt. Ajan kulumista huomioidaan harvoin, paitsi siirryttäessä staattisesta tilasta toiseen. Tuottajien ja kuluttajien erilaisia aikatauluja ei yksinkertaisesti ole olemassa. Sen sijaan on kokonaissuureita, jotka antavat ylipäätänsä hyvin vähän tietoa.

Perinteinen taloustieteilijä myöntää pikaisesti, että nämä mallit ovat epärealistisia ideaalityyppejä joita käytetään pelkästään analyysityökaluina. Muta tämä on vilpillistä, sillä nämä samat taloustieteilijät käyttävät näitä malleja toimenpidesuosituksissaan.

Eräs ilmeinen esimerkki toimintapolitiikasta, joka perustuu luotuihin malleihin taloudesta on oikeusministeriön antritrust-osasto. Siellä byrokraatit ovat tietävinään toimialan oikean rakenteen, millaiset fuusiot ja yrityskaupat vahingoittavat taloutta, kellä on liian paljon tai vähän markkinaosuutta ja mitkä ovat asiaankuuluvat markkinat. Tämä edustaa sitä mitä Hayek kutsui väitetyksi tiedoksi.²

Oikea kilpailijoiden välinen suhde voidaan määrittää ainoastaan ostamalla ja myymällä, ei byrokraattisella määräyksellä. Itävaltalaiset taloustieteilijät ja erityisesti

² Suom. huom. alkuperäinen termi: *pretense of knowledge*.

Rothbard toivat esiin, että valtio luo ainoat todelliset monopolit. Markkinat ovat liian kilpailulliset salliakseen minkään monopolin pysyvän yllä.

Toinen esimerkki on ajatus siitä, että talouskasvua voidaan tehtailla manipuloimalla kokonaiskysyntäkäyriä suuremmalla ja nopeammalla valtion kulutuksella, jota pidetään kysynnän lisääjänä tarjonnan vähentäjän tai kuluttavan yleisön valtiollisen alistamisen sijaan.

Jos tavanomaiselle taloustieteelle on tunnusomaista epärealistiset mallit, niin itävaltalaiselle taloustieteelle on tunnusomaista hintajärjestelmän perusteellinen arvostaminen. Hinnat tarjoavat talouden toimijoille kriittistä informaatiota tuotteiden ja palveluiden suhteellisesta niukkuudesta. Kuluttajille ei ole esimerkiksi välttämätöntä tietää, että kanakanta on sairauden vuoksi romahtanut jotta he voivat olla taloudellisia kananmunien käytössä. Hintajärjestelmä tiedottaa yleisölle sopivasta käytöksestä kalliimpien kanamunien hintojen muodossa.

Hintajärjestelmä kertoo tuottajille milloin tulla tai poistua markkinoilta välittämällä tietoa kuluttajien mieltymyksistä. Ja se kertoo tuottajille kaikkein tehokkaimman, tarkoittaen vähiten kalliin tavan luoda tuotteita muista resursseista. Hintajärjestelmää lukuun ottamatta ei ole mitään muuta tapaa tietää näitä asioita.

Mutta hintojen tulee muodostua vapailla markkinoilla. Niitä ei voida muodostaa samalla tavoin kuin valtion painolaitos keksii hinnat julkaisuilleen. Niitä ei voida perustaa tuotantokustannuksiin postilaitoksen tavoin. Tällaiset käytännöt luovat vääristymiä ja tehottomuutta. Hintojen tulee muodostua yksilöiden vapaista toiminnoista juridisessa ympäristössä joka kunnioittaa yksityisomaisuutta.

Uusklassinen hintateoria kattaa pääosan tästä alueesta, kuten on todettavissa monista yliopistoasteen oppikirjoista. Mutta se pitää hintojen paikkansapitävyyttä yleensä itsestään selvänä huolimatta niiden perustumisesta yksityisomaisuudelle. Tämän seurauksena lähes kaikki suunnitelmat uudistaa jälkisosialistisia talouksia puhuivat tarpeesta paremmalla hallinnolla, lainoille länneistä, sääntelyn uusista ja eri muodoista ja hintakontrollien poistamisesta, muttei yksityisomaisuudesta. Lopputulos oli verrattavissa junaonnettomuuteen taloudessa.

Vapaasti kelluvat hinnat eivät pysty tekemään työtään erillään yksityisomaisuudesta ja siihen liittyvästä sopimusvapaudesta. Itävaltalainen teoria pitää yksityisomaisuutta kestäväen talouden ensimmäisenä periaatteena. Taloustieteilijät yleisesti laiminlyövät aihetta ja sen mainitessaan he pyrkivät löytämään filosofisen perusteen sen loukkaamiselle.

Itävaltalaisen ajattelun koulukunnan ulkopuolella ”markkinoiden epäonnistumisen” analyysin logiikka ja oikeutus yhdessä sen julkisten hyödykkeiden seurauksen kanssa ovat laajasti hyväksytyjä. Käsitys julkisesta hyödykkeestä on, että markkinat eivät pysty tarjoamaan niitä ja sen sijaan valtion tulee ne tarjota ja rahoittaa verotuksellaan. Klassisena esimerkkinä pidetään majakkaa, vaikkakin Ronald Coase on osoittanut, että yksityisiä majakkoja on ollut olemassa vuosisatojen ajan. Eräät julkisten hyödykkeiden määritelmät ovat niin laajoja, että jos maalaisjärki sivuutetaan, arkiset kulutushyödykkeet sopivat määritelmään.

Itävaltalaiset tuovat esiin, että on mahdotonta tietää epäonnistuvatko markkinat ilman riippumatonta testiä, jollaista ei ole olemassa yksilöiden toiminnan ulkopuolella. Markkinat itsessään ovat ainoa käytettävissä oleva kriteeri sille, kuinka resursseja tulisi käyttää.

Sanotaan esimerkiksi että pidän monien yhteiskunnallisten syiden takia välttämättömänä, että jokaista sataa henkeä kohden on yksi parturi ja katsoessani ympärilleni huomaan, ettei näin ole. Siten ehdotan kansallisen tuen luomista partureille partureiden tarjonnan lisäämiseksi. Mutta ainoa tapa tietää kuinka monta parturia tulisi olla, ovat markkinat itsessään. Jos heitä on vähemmän kuin yksi sataa henkeä kohden, niin meidän tulee olettaa, että suuremman lukumäärän ei ole tarkoitus esiintyä tehokkaiden markkinoiden kohtuullisen tason perusteella. Taloudellisesti ei ole soveliaista kehittää toivelistaa työpaikoista ja instituutioista, jotka ovat irrallaan markkinoista.

Ulkoisvaikutukset

Tavanomainen taloustiede opettaa, että jos hyödyt tai kustannukset yhden henkilön taloudellisista päätöksistä läikkyvät muille, syntyy ulkoisvaikutuksia, ja valtion tulee

korjata ne uudelleenjakamisella. Mutta laajemmin määriteltynä ulkoisvaikutukset ovat sisäsyntyisiä kaikille taloudellisille tapahtumille, koska kustannukset ja hyödyt ovat lopulta subjektiivisia. Saatan olla hyvilläni kun tehtaat tupruttavat savua, koska pidän teollisuudesta. Mutta tämä ei tarkoita, että minua pitäisi verottaa oikeudesta katsella niitä. Vastaavasti saatan loukkaantua siitä, ettei suurimmalla osalla miehistä ole partaa, mutta tämä ei tarkoita että parrattomia tulisi verottaa minun mielipahani hyvittämiseksi.

Itävaltalainen koulukunta määrittää uudelleen ulkoisvaikutuksia tapahtuvaksi ainoastaan omaisuuden fyysisessä loukkaamisessa, kuten esimerkiksi naapurin heittäessä roskansa pihalleni. Tällöin asiasta tulee rikos. Ei voi olla olemassa arvovapaata hyötyjen yhteenlaskua taloudellisen toiminnan subjektiivisten kulujen tai hyötyjen määrittämiseksi. Sen sijaan relevantin kriteerin tulisi koostua siitä, tapahtuvatko taloudelliset toimet rauhanomaisesti.

Toinen alue jossa itävaltalaiset eroavat muista on siinä, kuinka valtion tulee toimia käytännöllisen markkinoiden epäonnistumisen ongelman korjaamisessa. Oletetaan että valtio on jotenkin huomannut markkinoiden epäonnistumisen. Tällöin todistustaakka on edelleen valtiolla osoittaa, että se pystyy suorittamaan tehtävän markkinoita tehokkaammin. Itävaltalaiset suuntaisivat markkinoiden epäonnistumisien löytämiseen käytetyn energian suurempaan ymmärrykseen valtion epäonnistumisista.

Mutta valtion epäonnistuminen tehdä, mitä valtavirran teoria sanoo sen pystyvän tekemään, ei ole suosittu aihe. Julkisen valinnan koulukuntien ulkopuolella oletetaan yleensä, että valtio on kykenevä tekemään mitä tahansa se haluaakin tehdä ja tekemään sen hyvin. Unohdetaan valtion luonne instituutiona, jolla on sen omat yhteiskunnalle vahingolliset muotonsa. Eräs Rothbardin panoksista oli suunnata itävaltalaisien mielenkiinto tähän asiaan ja vastaaviin interventioiden ottamiin muotoihin. Hän kehitti interventionismin tyyppiopin ja esitti yksityiskohtaista kritiikkiä useista interventioiden ja niiden seurausten eri muodoista.

Ennustajat

Usein kysytään kysymys James Buchanan kuuluisan lauseen mukaisesti: ”Mitä
10/18

taloustieteilijöiden tulisi tehdä?” Valtavirran edustajat vastaavat, osittain: ennustaa tulevaisuutta. Tämä päämäärä on oikeutettu luonnontieteissä, koska kivet ja ääniaallot eivät tee valintoja. Mutta taloustiede on yhteiskuntatiede, joka käsittelee ihmisiä, jotka tekevät päätöksiä, vastaavat kannustimiin, muuttavat mielensä ja toimivat jopa irrationaalisesti.

Itävaltalaiset taloustieteilijät käsittävät, että tulevaisuus on aina epävarma, ei radikaalisti mutta pääosin. Alkujaankin taloudellisen ongelman aiheuttaa ihmisen toiminta epävarmassa maailmassa jatkuvassa niukkuudessa. Tarvitsemme yrittäjiä ja hintoja avuksemme selviytyäksemme epävarmuudesta, vaikkakaan tätä ei voida koskaan tehdä täysin.

Yrittäjien, ei taloustieteilijöiden, tehtävänä on ennustaa tulevaa. Tämä ei tarkoita, etteikö itävaltalaiset taloustieteilijät pysty odottamaan tiettyjä seurauksia tietyille valtion poliitikoille. He tietävät esimerkiksi, että hintakatot luovat aina ja kaikkialla puutetta ja että rahan tarjonnan laajennukset aiheuttavat yleistä hintojen nousua ja suhdannevaihteluja, vaikkakaan he eivät voi tietää tarkkaa aikaa tai näiden ennakoitujen tapahtumien luonnetta.

Valtion numerot

Viimeinen osa-alue teoriassa, jossa itävaltalaiset eroavat valtavirrasta, on taloudelliset tilastot. Itävaltalaiset ovat kriittisiä useimpien olemassa olevien talouden tilastollisten toimenpiteiden sisällölle. He ovat myös kriittisiä niiden käyttökohteille. Käytetään esimerkkinä kysymystä hintojen joustavuudesta, joka otaksuttavasti mittaa kuluttajien vastaanottavuutta hintojen muutoksille. Ongelman ydin on kielikuvassa ja sen sovelluksissa. Se olettaa, että joustavuutta ilmenee ihmisen toiminnasta riippumattomasti ja että ne voidaan tietää ennen kokemusta. Mutta mittaukset menneestä kulutuskäyttäytymisestä eivät muodosta taloudellista teoriaa.

Toinen esimerkki kyseenalaisista tilastollisista tekniikoista on indeksinnumero, pääasiallinen keino, jolla valtio laskee inflaation. Indeksinumeroiden ongelmana on, että ne peittävät suhteelliset hintamuutokset hyödykkeiden ja toimialojen välillä ja suhteelliset hintamuutokset ovat ensisijaisen tärkeitä. Tämä ei tarkoita, että kuluttajahintaindeksi olisi tarpeeton, vaan ainoastaan että se ei ole luotettava

indikaattori, että se on altis laajalle väärinkäytölle ja että se naamio erittäin monimutkaiset hintamuutokset toimialojen välillä.

Myös bruttokansantuotteen tilastot ovat täynnä keynesiläisen mallin sisäsyntyisiä rakenteellisia epäkohtia. Valtion kulutusta pidetään osana kokonaiskysyntää ilman mitään pyrkimystä ottaa huomioon verotuksen säännöstelyn ja uudelleenjakamisen hävittäviä kustannuksia. Jos asia olisi itävaltalaisista kiinni, valtio ei keräisi yhtään taloudellista tilastoa. Tällaista informaatiota käytetään pääosin talouden suunnitteluun.

Julkinen politiikka

Itävaltalaisille talouden säännöstely on aina tuhoisaa vauraudelle, koska se kohdentaa resursseja väärin ja on erittäin vahingollista pienille yrityksille ja yrittäjyydelle.

Viime vuosina ympäristölainsäädäntö on ollut yksi pahimmista pahantekijöistä. Kukaan ei pysty laskemaan lakiin puhtaasta ilmasta tai kosteikkoihin ja uhanalaisten lajien politiikkoihin liittyviä ainutlaatuisia tappioita.

Ympäristöpolitiikka kuitenkin kykenee siihen mihin se nimenomaisesti pyrkii: alentamaan elintasoja. Mutta antitrust-politiikka ei tuota kilpailukykyä sen julistetun toimintapolitiikkansa vastaisesti. Sellaiset möröt kuin saalistushinnoittelu pelottelee yhä byrokraatteja oikeusministeriössä, kun taas yksinkertainen taloudellinen analyysi kykenee kumoamaan ajatukset siitä, että kilpailija pystyy myymään alle tuotantokustannuksiensa valloittaakseen maailman ja myöhemmin veloittamaan monopolihintoja. Yritys joka pyrkii myymään alle tuotantokustannuksiensa kärsii tappioista loputtomasti. Sillä hetkellä kun se pyrkii nostamaan hintojaan, se kutsuu kilpailijat takaisin markkinoille.

Kansalaisyhteiskuntalainsäädäntö edustaa erästä kaikkein häiritsevintä sääntelyn interventioita työmarkkinoilla. Kun työnantajat eivät voi palkata, erottaa tai ylentää ansiokriteeriensä perusteella, tapahtuu sijoittumisen vääristymiä yrityksessä ja yleisesti työmarkkinoilla. Lisäksi luomalla tietyille ryhmille laillisia etuoikeuksia kansalaisyhteiskuntalainsäädäntö heikentää yleisön tajua oikeudenmukaisuudesta, joka on markkinoiden tunnusmerkki.

Tässä on yksi kustannus lisää talouden sääntelystä: se estää yrittäjällistä innovoinnin prosessia. Tämä prosessi perustuu pääoman laajoille vaihtoehtoisille käyttötavoille. Valtion sääntely kuitenkin rajoittaa yrittäjien vaihtoehtoja ja asettaa esteitä yrittäjällisten kykyjen harjoittamiselle. Esimerkiksi turvallisuus-, terveys- ja työlainsäädäntö eivät pelkästään estä tuotantoa, vaan ne haittaavat myös parempien tuotantomenetelmien kehittämistä.

Itävaltalaiset ovat myös kehittäneet vakuuttavaa kritiikkiä uudelleenjakamisesta. Tavanomainen hyvinvointiteoria esittää, että jos vähenevän rajahyödyn laki pitää paikkansa, silloin kokonaisyötyä voidaan helposti lisätä. Jos rikkaalta mieheltä otetaan dollari, hänen hyvinvointinsa vähenee hiukan, mutta tämä dollarin arvon on hänelle vähemmän kuin köyhälle. Siten dollarin jakaminen uudelleen rikkaalta köyhälle lisää kokonaisyötyä näiden kahden välillä. Seurauksena on, että hyvinvointi voidaan maksimoida tulojen täyden tasa-arvoisuuden avulla. Itävaltalaisien mukaan tässä on ongelmana se, että hyötyjä ei voida laskea yhteen tai vähentää, koska ne ovat subjektiivisia.

Uudelleenjakaminen ottaa omistajilta ja tuottajilta ja antaa lähtökohtaisesti ei-omistajille ja ei-tuottajille. Tämä vähentää uudelleenjaetun omaisuuden arvoa. Kokonaisyhyvinvoinnin lisäämisen sijaan uudelleenjakaminen alentaa sitä. Tekemällä omaisuuden ja sen arvon vähemmän turvalliseksi tulonsiirrot heikentävät etuja omistajuudesta ja tuotannosta ja alentavat siten kannustimia molempiin.

Itävaltalaiset torjuvat uudelleenjakamisen käytön talouden elvyttämiseksi tai muutoin taloudellisen toiminnan rakenteen manipuloinniseksi. Esimerkiksi verojen korotuksista on ainoastaan vahinkoa. Verojen toinen nimi on vaurauden tuhoaminen. Ne konfiskoivat pakkovaltaisesti omaisuutta, joka muutoin voitaisiin säästää tai sijoittaa, rajoittaen siten mahdollisten kulutusvaihtoehtojen määrää. Ei ole myöskään olemassa pelkästään kuluttajiin kohdistuvaa verotusta. Kaikki verot vähentävät tuotantoa.

Itävaltalaiset eivät yhdy näkemykseen, ettei budjetin alijäämillä ole merkitystä. Itse asiassa vaatimus julkisten tai ulkomaisten velkakirjanhaltijoiden alijäämien rahoittamisesta ajaa korkotasoa ylös ja syrjäyttää varteenotettavia yksityisiä

investointeja. Alijäämät luovat myös vaaran, että ne rahoitetaan keskuspankin inflaatiolla. Vastaus alijäämiin ei kuitenkaan ole lisätä verotusta, joka on alijäämiä tuhoisampaa, vaan tasapainottaa budjetti välttämättömillä kulujen leikkauksilla. Mistä leikata? Kaikkialta.

Yksinomaan tasapainoinen budjetti ei ole ihannetilanne. Ali- tai ylijäämistä huolimatta valtion kulutuksen itsessään tulisi olla mahdollisimman pientä. Miksi? Koska tällainen kulutus poikkeuttaa resursseja niiden paremmasta käytöstä yksityisillä markkinoilla.

Puhutaan ”valtion investoinneista” sinne tai tänne. Itävaltalaiset torjuvat tämän ristiriitaisena terminä. Oikeat investoinnit tapahtuvat kapitalistien laittaessa omat rahansa riskille alttiiksi pyrkiessään tyydyttämään tulevaa kulutuskysyntää. Valtio rajoittaa kulutuskysynnän tyydyttämistä haittaamalla yksityisen sektorin tuotantoa. Lisäksi valtion investoinnit ovat pahamaineista rahan tuhlausta ja ne ovat itse asiassa poliitikkojen ja byrokraattien kulutusta.

Raha ja pankkitoiminta

Valtavirran taloustieteilijät katsovat, että valtion tulee kontrolloida rahapolitiikkaa ja pankkitoiminnan rakennetta kartelleilla, talletusvakuutuksilla ja joustavalla fiat-valuutalla. Itävaltalaiset hylkäävät koko tämän paradigman ja väittävät vapaiden markkinoiden kontrolloivan kaikkia paremmin. Itse asiassa siinä laajuudessa kuin meillä on nykyään vakavia ja radikaaleja ehdotuksia markkinoiden suuremmasta roolista pankkitoiminnassa ja rahatalouspolitiikassa, nämä ovat itävaltalaisen koulukunnan ansiota.

Talletusturva on ollut yleisön mielissä säästöpankkitoimialan romahduksesta lähtien. Valtio takaa veronmaksajien rahoilla talletukset ja lainat, ja tämä tekee rahoituslaitoksista vähemmän huolellisia. Tosiasiallisesti valtio tekee rahoituslaitoksille mitä salliva vanhempi tekee lapselle: rohkaisee huonoon käytökseen poistamalla rangaistuksen uhan.

Itävaltalaiset poistaisivat talletusturvan ja eivät pelkääntäisi antaisi talletuspakojen tapahtua, vaan arvostaisivat niiden mahdollisuutta välttämättömänä rajoittimena.

Itävaltalaisessa rahajärjestyksessä vararikkoisia ja maksukyvyttömiä instituutioita ei pelastettaisi viimekäden rahoittajalla eli veronmaksajien rahoilla.

Suurin osa itävaltalaista keskitetyn pankkitoiminnan kritiikkiä keskittyy Mises-Hayek suhdannevaihteluteoriaan. Molemmat esittivät, että keskuspankki markkinoiden sijaan on vastuussa liiketoiminnan kausittaisesta käytöksestä. Todistaakseen teoriaansa itävaltalaiset ovat tehneet laajoja tutkimuksia monista historiallisista taantumien ja elpymisten ajanjaksoista osoittaakseen, että niitä jokaista edelsi keskuspankin masinointi.

Teorian mukaan keskuspankin pyrkimykset alentaa korkotasoa alle niiden luonnollisten tasojen saa lainaajat pääomahyödyketeollisuudessa yli-investoimaan hankkeisiinsa. Alhaisempi korkotaso on tavallisesti merkki siitä, että kuluttajien säästöjä on saatavilla tukemaan uutta tuotantoa. Toisin sanoen jos tuottaja lainaa rakentaakseen uuden rakennuksen, tällöin on olemassa riittävästi säästöjä kuluttajien rakennuksessa valmistettujen tuotteiden ja palveluiden ostamiseksi. Aloitettut hankkeet voidaan ylläpitää. Mutta keinotekoisesti alennetut korkotasot johdattavat liiketoiminnot ryhtymään tarpeettomiin hankkeisiin. Tämä saa aikaan keinotekoisen noususuhdanteen, jota seuraa laskukausi, kun ilmenee ettei säästöjä ole riittävästi perustelemaan laajentumisen astetta.

Itävaltalaiset tuovat esiin, että monetaristien kasvusääntö jättää huomiotta jopa kaikkein pienimpien rahan ja luottojen ”injektiovaikutukset”. Tällaiset lisäykset luovat aina suhdannevaihteluilmiön, vaikka se työskentelisi ylläpitääkseen suhteellisen vakaata indeksinumeroa kuten 1920- ja 1980-luvuilla.

Mitä päättäjien tulisi tehdä talouden astuessa taantumaan? Pääosin ei mitään. Luottojen noususuhdanteen aikana luottujen virheinvestointien poispyyhkiminen kestää aikansa. Käynnistettyjen hankkeiden täytyy mennä konkurssiin, virheellisesti palkattujen työntekijöiden täytyy menettää työnsä ja palkkojen tulee laskea. Sen jälkeen kun talous on siivottu keskuspankin aiheuttamista huonoista investoinneista, uusi kasvu voi alkaa pohjautuen realistiseen arvioon kuluttajien tulevasta käyttäytymisestä.

Jos valtio haluaa nopeuttaa elpymisprosessia esimerkiksi tulevien vaalien takia, se pystyy tekemään jotain. Se voi leikata veroja asettaen lisää vaurautta yksityisiin käsiin elpymisen nopeuttamiseksi. Se voi poistaa säännöstelyä, joka rajoittaa yksityissektorin kasvua. Se voi leikata kulutusta ja vähentää luottomarkkinoiden kysyntää. Se voi kumota polkumyynnin vastaiset lait ja leikata tariffeja ja kiintiöitä salliakseen tuontitavaroiden ostamisen kuluttajille halvemmillä hinnoilla.

Keskitetty pankkitoiminta luo myös kannustimia inflatorisille rahapolitiikoille. Ei ole sattumaa, että Federal Reserve Systemin luomisen jälkeen dollarin arvo on laskenut 98 prosenttia. Markkinat eivät saaneet tätä aikaan. Syyllinen on keskuspankki, jonka institutionaalinen logiikka ajaa sitä inflatorista politiikkaa kohden samoin kuin väärentäjää pitämään painokoneensa käynnissä.

Itävaltalaiset uudistaisivat tätä perustavanlaatuisilla tavoilla. Misesiläiset kannattavat paluuta sadan prosentin kultakolikkokantaan, osittaisen kassavarantovelvoitteisen liikepankkitoiminnan päättämistä ja keskuspankin lopettamista, kun taas hayekiläiset kannattavat järjestelmää, jossa kuluttajat valitsevat valuuttoja monista vaihtoehdoista.

Itävaltalaisen koulukunnan tulevaisuus

Nykyään Itävaltalainen taloustiede on nousussa. Misesin töitä luetaan ja niistä keskustellaan kaikkialla Länsi- ja Itä-Euroopassa, entisessä Neuvostoliitossa yhtä lailla kuin Latinalaisessa Amerikassa ja Pohjois-Aasiassa. Mutta erityisen rohkaisevaa on uusi mielenkiinto Amerikassa, jossa itävaltalaisen koulukunnan näkemyksiä kaivataan erityisen kipeästi.

Ludwig von Mises instituutin menestys on todistus tästä uudesta mielenkiinnosta. Instituutin pääasiallinen tehtävä on varmistaa, että itävaltalainen koulukunta on merkittävä voima talouskeskusteluissa. Tätä päämäärää varten olemme tukeneet ja organisoineet satoja akateemisia taloustieteilijöitä, tarjonneet akateemisia ja julkisia myyntipisteitä heidän töilleen, opettaneet tuhansia yliopisto-opiskelijoita itävaltalaiseen teoriaan, jakaneet miljoonia julkaisuja ja muodostanut älyllisiä yhteisöjä, kaikkein merkittävimpinä Auburn yliopisto ja Nevadan yliopisto Las Vegasissa, joissa nämä ajatukset kukoistavat.

Järjestämme joka kesä Mises yliopistoksi kutsutun opetuksellisen seminaarin itävaltalaisesta koulukunnasta yli 25 hengen tiedekunnan voimalla ja huippuopiskelijoiden kanssa ympäri maata. Meillä on myös akateemisia konferensseja teoreettisista ja historiallisista aiheista ja instituutin akateemikot ovat säännöllisiä osallistujia moniin akateemisiin tapaamisiin.

Transaction Publishers on tukijana instituutin akateemiselle julkaisulle [*Quarterly Journal of Austrian Economics*](#), ainoalle neljännesvuosittaiselle ainoastaan itävaltalaiselle koulukunnalle omistetulle julkaisulle englanninkielisessä maailmassa. Transaction julkaisee myös joitain kirjojamme. The Austrian Economics uutiskirjeen kirjoittaa ja toimittaa itävaltalaisen koulukunnan jatko-opiskelijat. The Free Market julkaisu soveltaa itävaltalaisia käsityksiä valtiollisen politiikan aiheisiin.

Mises instituutti tukee satojen oppilaitosten ja yliopistojen oppilaita ja henkilökuntaa. Meillä on ohjelma vieraileville tutkijoille väitöskirjan loppuunsaattamiseksi ja vieraileville tutkijoille uuteen tutkimukseen ryhtymiseksi yhtä lailla meidän pääkeskuksemme kanssa jatko-opiskelijoille. Auburnissa instituutin itävaltalaisen taloustieteen työpaja tutkii uusia historian, teorian ja politiikan alueita ja viikoittainen keskustelu kerää oppilaita ja henkilöstöä yhteen soveltamaan itävaltalaisista ajattelua poikkitieteellisessä asiayhteydessä.

Uusia kirjoja itävaltalaisesta koulukunnasta ilmestyy muutaman kuukauden välein ja itävaltalaiset kirjoittavat myös kaikkiin merkittäviin akateemisiin julkaisuihin. Misesiläisiä näkemyksiä esitetään sadoissa taloustieteen luokkahuoneissa ympäri maata (siinä missä niitä 20 vuotta sitten esitettiin vähemmässä kuin tusinassa luokkahuoneita). Itävaltalaiset ovat tässä ammattikunnassa nousevia tähtiä, taloustieteilijöitä uusine oppilaisiin vetoavine ajatuksineen, niitä jotka ovat markkinoiden puolella ja valtiojohtoisuuden vastaisen suuntauksen eturintamassa.

Monia näistä akateemikoista Mises instituutti on tukenut akateemisilla konferensseillaan, julkaisuillaan ja opetusohjelmillaan. Instituutin tuella itävaltalainen koulukunta, perinne ja rakentava radikalismi yhdistyvät luomaan vetoavan ja älyllisesti elinvoimaisen vaihtoehdon tavanomaiselle ajattelulle.

Itävaltalaisen taloustieteen tulevaisuus on kirkas, joka enteilee hyvää itse vapauden tulevaisuudelle. Sillä jos käännämme tällä vuosisadalla valtiojohtoisuuden suuntauksen ympäri ja luomme uudestaan vapaat markkinat, tällöin älyllisenä perustana on itävaltalainen koulukunta. Tämä on itävaltalaisen koulukunnan merkitys.

Alkuperäinen artikkeli: [Why Austrian Economics Matters](#)